

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Demian Tudor

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 6000 lei.

PROGRAMUL MISIUNILOR RELIGIOASE

organizate la Mănăstirea H. Bodrog (5-6, 14-15 Aug.) și la Schitul „Sf. Gheorghe” (14 Sept.) 1946

SCOPUL PELERINAJELOR: Rugăciuni pentru binecuvântarea Păcii dintre popoare.

La Mănăstirea H. Bodrog

în 5-6 August

în 14-15 August

ora 3 d. m. *Vecernie* și introducerea misiunilor; predică I. P. C. Arhim. Iulian Nicoară despre:

Valoarea actuală a religiei noastre.

Ora 4 d. m. *Sf. Maslu* și ungerea bolnavilor; predică Păr. Z. Brădean-Curtici despre:

Trăirea creștinească prin Sf. Taîne.

Ora 6 d. m.

Ședința demonstrativă a *Drumul Crucii* (14 meditații) de Preoții Gh. Lițiu (4) A. Goia (4) T. Mihiț (3) și Gh. Baltă (3).

Ora 9 seara

Denii cu procesiune și predică:

Păcatele și ispășirea lor de preoții

Gh. Păiușan-Șiclău I. Faur-Șimand

Ora 4 dimineața

Sf. Liturghie și cuminecarea pelerinilor predică I. P. C. Caius Turicu, cons. ref. eparhial despre

Bunurile lumii și deșertăciunea lor.

Ora 6

Drumul Crucii (14 meditații) *Sf. Maslu* cu predică Preoții T. Șerb, E. Benția, „Cultul Maicii Domnului” de C. Caceu.

Ora 9

Sf. Liturghie (la Paraclis) oficiată de soborul complet cu predică celui mai mare.

La Schitul „Sf. Gheorghe” (Feredeu)

în 14 Septembrie

Orele 5 dim. plecarea din gara Arad-Podgoria.

„ 7 „ Rugăciunea de introducere în Biserica din Covăsinți.

Orele 7-9

Drumul Crucii

14 popasuri în pădure cu meditații rostite de P. C. părinți: C. Turicu Arad, M. Morgovan-Cicir, Tr. Rugilă Sămbăteni și Gh. Barbă-Păuliș.

Orele 10^{1/2}

Sf. Liturghie în sobor cu predică celui mai mare.

„ 12

Sf. Maslu cu predică „Judecata de apoi” de pr. D. Rujan-Șirîia.

„ 14

Vecernie urmată de ședința

Școalei de Duminecă,

cu participarea membrilor din „Oastea Domnului”.

„ 18

Rugăciunea de încheiere în Biserica din Covăsinți.

NOTA - P. C. Preoții sunt invitați ca din parohiile unde sunt doi sau mai mulți de doi preoți, și de unde pleacă pelerinii, să nu-i lase singuri, să-i pregătească din vreme în Școala de Duminecă ca atât pe drum, cât mai vărtos pe teritoriul Mănăstirii și Schitului să dovedească *ținută creștinească și evlavie pilduitoare.*

Curtea Mănăstirii cât și platoul din fața paraclisului dela Schit sunt a fi considerate pe durata sfintelor slujbe de *naște biserică*, cinstindu-se ca atare.

Spovedaniile pelerinilor să se facă după posibilitate în parohie și numai în mod excepțional să fie îndrumați credincioși la Părinții duhovnici dela locașele sfinte.

Arad, la 18 Iulie 1946.

† ANDREI,
Episcop

Ie. Stavr. Caius Turicu
cons. ref. eparhial.

O ALEGERE CARE NE ONOREAZĂ

Academia Română „în semn de înaltă apreciere a îndelungatei activități culturale și a celei desfășurate în câmpul istoriografiei române transilvane” de către I. P. C. I on. Stavr. Dr. Gheorghe Ciuhandu, l-a ales în ședința sa din 30 Mai a. c., membru de onoare al ei.

Este o veste pe cât de îmbucurătoare pe atât de semnificativă și de onorantă pentru noi. Ea vine să încununeze o activitate de aproape patru decenii, desfășurată cu o rară râvnă pe tărâmul bisericesc, cultural și istoriografic al vieții românești de dincoace de munți.

Pentru viața bisericească și culturală a eparhiei Aradului, ca și pentru cea a întregii Biserici transilvănene, Părintele Dr. Gheorghe Ciuhandu a fost, în acest răstimp, îndrumătorul și animatorul lor de seamă și în același timp, sfetnicul luminat al tuturor ierarhilor cari s'au succedat pe scaunul vlădicesc al acestei de Dumnezeu păzite eparhii. A ilustrat deopotrivă resortul școlar și cultural al Consiliului nostru eparhial și a dirijat, cu o deosebită prestanță, toată strădania spre mai bine a preoțiiunii ortodoxe de dincoace de munți.

Ca președinte al Asociației Clerului „Andrei Șaguna”, a purtat mereu conștiința acestei preoțiiuni spre zările senine ale unui idealism curat și aureolat de cea mai febrilă acțiune pentru înălțarea prestigiului nostru preoțesc. A stat mereu în frunte și a premers întotdeauna cu exemplul propriei sale vieți. N'a pretins niciodată altuia ceea ce nu și-a impus sau nu a realizat cât mai deplin în lucrarea și activitatea Sfinției Sale. De aceea a rămas, și va rămâne mereu pentru noi, icoana pilduitoare a preotului care face, din propria-i strădanie, altar de jertfă consumatoare a întregului idealism pentru care și-a dedicat viața lui.

Din sânul casei preoțești în care s'a născut Părintele Dr. Gh. Ciuhandu o adus, — pe lângă dragostea de cele dumnezeiești, — și gândul curat al slujitorului hotărât să se facă pe sine pildă vie „cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția” vieții lui, cum se exprimă atât de armonios Sf. Apostol Pavel într-una din epistolele lui (I Tim. 4, 12). Când te afli în preajma Sfinției Sale simți duhul preotului adevărat, chemat ca să fie pilduitor în toate cele legate de chemarea lui. Pentru noi, slujitorii mai tineri, a rămas preotul cucernic, din potirul vieții căruia te poți împărtăși întotdeauna de cele mai curate îndemnuri pentru o viață preoțească de presti-

giu înalt și roditor. Ne sfătuiește și ne îndeamnă mereu la lucru și nu odată ne împărtășește din vasta experiență câștigată pe tărâmul scrisului nostru bisericesc, pe care l-a ilustrat atât de fecund, nu numai în paginile acestei reviste, a cărei redactor destoinic a fost, ci și în alte publicațiuni cari s'au simțit onorate de scrisul său sobru și documentat.

Ceea ce constituie însă trăsătura de seamă a activității Părintelui Dr. Gheorghe Ciuhandu, — trăsătură atât de frumos elucidată de Areopagul culturii românești, — este pasiunea de cercetător asiduu al trecutului românesc și bisericesc din Ardeal. În peana Sfinției Sale, sbuciumata noastră viață bisericească de dincoace de munți și-a găsit omul competent și hotărât să șteargă colbul ce acopere trecutul istoric, atât de puțin cunoscut, al eparhiei Aradului și a celor din jur. Înarmat cu o cultură teologică și istorică deosebit de prestantă, Părintele Dr. Gheorghe Ciuhandu a și deschis minunate părți de lumină asupra acestui trecut și ne lasă în scris atâtea și atâtea opere, de care cei ce vor continua strădania Sfinției Sale, se vor putea folosi cu real folos în lămurirea vieții religioase și românești din aceste părți. Din șiragul lor e deajuns să amintim pe ultimele două: „*Episcopii Samuil Vulcan și Gherasim Raț, pagini mai ales din Istoria Românilor Crișeni dintre 1830—40*”, apărută în anul 1935, și „*Românii din câmpia Aradului de acum două veacuri*”, apărută în 1940, ultima fiind și premiată de Academia Română în anul 1943. În toate aceste opere Părintele Dr. Gheorghe Ciuhandu s'a dovedit istoricul destoinic și Românul îndrăgostit, până în cele mai ascunse fibre ale sufletului său, de trecutul istoric, pe cât de sbuciumat, pe atât de luminos în desfășurarea lui în acest colț de țară. Dar mai ales ni se face cunoscut apărătorul intransigent al cropsitei ortodoxii românești, ortodoxie care a avut atâtea de îndurat în aceste părți sub regimul trecutelor stăpânuri de până mai ieri.

Considerentele acestea, culese atât de fugar din viața Părintelui Dr. Gheorghe Ciuhandu, fac ca, din prilejul alegerii Sfinției Sale între membrii de onoare ai Academiei Române, noi slujitorii Bisericii ortodoxe din eparhia Aradului să fim deosebit de bucuroși și să ne simțim oarecum onorați de pe urma lui. O simțim aceasta cu atât mai mult cu cât din aureola de prestigiu academic ce încununează activitatea Sfinției Sale, o dără de lumină se

resfrânge și asupra preoțimii din aceste părți, dacă nu altfel, cel puțin ca un îndemn de a-l urma pe cărarea de muncă încordată și de idealism preoțesc nepătat.

Știm că Sfinției Sale îi displac onorurile și osanalele. Aparține însă tagmei noastre și bucuria alegerii e prea semnificativă pentru noi ca apoi să nu o dăm în vileag. Dumnezeu să ni-l fie ca să mai poată da la lumină și alte lucrări istorice de seamă, pe cari știm că le are gata în manuscris.

Pr. D. TUDOR

Creștinismul și celelalte religii

Nu ne putem limpezi convingerile despre superioritatea, perfecțiunea și divinitatea creștinismului, fără să-l cercetăm în comparație cu celelalte religii istorice ale omenirii. Ca să nu lungim inutil și să nu îngreunăm prea mult expunerea, trecem peste religiile popoarelor primitive (le-am amintit la pag. 18—30) și ne oprim numai la religiile mari ale popoarelor civilizate, ca din studiul lor comparat să tragem concluziile cuvenite.

I.

Incepem cu străvechea și marea religie a indienilor, cu *brahmanismul*. Nu se știe cine și când a întemeiat-o. Din istoria ei se constată că dela întemeiere și până astăzi, a trecut prin trei faze: vedismul, brahmanismul propriu zis și neobrahmanismul sau hinduismul.

Vedismul sau religia Vedelor își are numirea dela cele mai vechi cărți sfinte ale indienilor, numite Veda (carte, știință). * Învățăturile cuprinse în Veda sunt, după credința indienilor, revelate de Dumnezeu. Cartea însăși e considerată și respectată ca o divinitate. Descoperirea ei s'a făcut prin unii oameni aleși, numiți „rici“ (cântăreți). Ricii, prin virtuțile lor, au putut auzi și înțelege adevărurile (sruti), care totdeauna au răsunit în lume. Dela cântăreți, adevărurile acestea au fost comunicate învățătorilor (guru) și dela învățători au trecut din gură în gură până când au fost scrise și cuprinse în *Veda*. Cele mai vechi părți scrise din Veda ar data de prin veacul al 15-lea a. Hr. Comentariile, care mai apoi au fost adause la adevărurile infalibile ale Vedei, au origine omenească și formează ceea ce noi numim tradiția (smriti). Despre Divinitate, Vedele au o învățătură destul de confuză, din care se întrezărește o

* Sunt 4 Vede: *Rig-Veda*, care cuprinde cele mai vechi imne religioase, *Sama-Veda*, cântecele preoților la aducerea sacrificiilor, *Yajur-Veda*, ritualul sacrificiilor și *Atharva-Veda* sau *Brahma-Veda*, colecție mai nouă de rugăciuni și formule magice.

Alte cărți cu renume mare la indienii sunt epopeele *Ramăiana* și *Mahabharata*; apoi *Vedangas* și *Sastras*, cărți de gramatică, matematică și metrică; și *Upanishadele*, scrieri teosofice și în același timp școli filosofice de ale vechilor brahmani.

evoluție dela monoteismul original spre un politeism naturalist. Vechii indieni adoră când o zeitățe multiplicată în alte zeități, când mai multe zeități care nu se deosebesc unele de altele, — toate manifestate în fenomenele grandioase și cutremurătoare ale naturii. Cei mai vechi zei ai Indiei sunt: Dyaus Pitar (Deus-pater, Iupiter, părintele ceresc), Varuna (atotînțeleptul legiuitor, zeul cerului și al apelor), Mitra (zeul soarelui), Indra (zeul tunetului și războiului), Agni (zeul focului), Prihivi (mama pământului), Adityas (zeități milostive) etc. Toate aceste zeități se pierd în fața zeului suprem: Brahma, care își imprimă numele și opera peste faza a doua a religiei indiene. Vedismul, pe lângă politeism, mai profesază și credința în viața viitoare, fericită sau nefericită, după calitatea religioasă și morală a faptelor din viața aceasta. Metempsihosa nu e cunoscută în vedism. În viața viitoare cei drepți văd pe Varuna, beau din beutura sfântă (soma) și gustă tot felul de plăceri; cei răi sufăr toate chinurile pe care și le poate imagina mintea omului.

Brahmanismul este religia panteistă a zeului Brahma. Cine este Brahma, nu e ușor de precizat; Brahma este o abstracțiune: absolutul, esența și existența impersonală a toate, personificarea și zeificarea rugăciunii și a pietății, aparența și realitatea, schimbarea și neschimbarea, spiritul și materia, principiul netrecător, isvorul și scopul tuturor sufletelor, corpul din care se nasc castele: brahmanii din capul lui Brahma, militarii (kșatrias) din mâinile lui, agricultorii, meseriașii și comercianții (vaisyas) din corpul lui și servitorii (sudras) din picioarele lui.*

Unit cu Athman (sufletul lumii și al omului, care pătrunde în toate lucrurile și din care ies toate ființele, ca scântelele din foc și ața din paiangen), Brahma este Spiritul suprem, ființa divină, oul din care emanează cerul și pământul, toate lucrurile și ființele: zeii, oamenii, animalele, vegetalele și mineralele. Lumea nu este o creație, ci o emanație din Brahma. El produce apa primordială și în apă își pune sămânța sa, din care produce un ou — oul lui Brahma. — În acest ou, mai strălucitor de cât aurul și decât astrul cu mii de raze, se ascunde însuși Brahma vreme de un an.* După un an, Brahma desparte, cu gândul, oul în două și din cele două jumătăți face lumea: cerul și pământul cu toate cele din cer și de pe pământ. Ființele și lucrurile din univers, cu cât sunt mai aproape de Brahma, cu atât

* Prin ereditate brahmanii moșteneau știința și virtutea, militarii puterea, agricultorii averea și sclavii supunerea și disprețul.

Paria, fiind făpturi declasate, fără suflet și cu totul spurcate, după concepția brahmană, nu pot fi numărați între oameni, nici admiși să trăiască prin sate și orașe, ci prin păduri, peșteri și morminte părăsite.

* După calculele și concepțiile brahmanice, o zi a lui Brahma face 4.320.000.000 ani solari, iar un an al lui Brahma este egal cu 4.32000.000×360, adică 3.110, 400.000.000 de ani solari.

sunt mai bune, mai curate și mai spirituale; cu cât sunt mai îndepărtate de el, cu atât sunt mai rele, mai necurate și mai corporale. Există trei lumi: lumea aceasta, de jos, lumea de mijloc, a atmosferei și lumea cerească a lui Brahma, și douăzeci și unu de infernuri, adică regiuni în care se chinuesc sufletele după moarte, până ce se reîncarnează. Ele poartă diferite numiri ca: locurile întunecului locuința lacrimilor, cuptorul de foc, locuința durerilor ș. a. Lumea pământeană este rea. Mântuirea, adică eliberarea din brațele lumii, se obține prin rugăciuni, ceremonii, cetirea Vedei, sacrificii și metempsihoză (transmigrarea și reîncarnarea sufletelor omenesci prin tot felul de corpuri de ale ființelor, pâne ce își ispășesc toate păcatele și se purifică deajuns pentru a se întoarce în sânul lui Brahma).^{*} Astfel, toate pleacă din Brahma și după ce desăvârșesc prin nenumărate peregrinări și transmigrări, fericite și nefericite, se absorb iarăși în Brahma, cum se absorb și se pierd picurii de apă într'un ocean „Fericirea supremă este absorbirea în Brahma” (Legea lui Manu IV, 258).

Intreagă viața spirituală, religioasă, morală, socială, rituală și familiară a brahmanilor se desfășură sub semnul și destinul metempsihozei. După brahmanism nu există nici moarte definitivă, nici viață veșnică, în înțelesul unei nemuriri personale transcendente. Viața e o alergare în cerc, stăpânită de forța unui determinism spiritual (carman, samsara). Omul poate să-și scurteze metempsihoza prin ascetism sever, prin austeritate morală, prin sugrumarea potfelor, prin împlinirea datoriilor către zei, prin aducerea regulată a sacrificiilor, prin cetirea Vedelor, prin ospitalitatea față de oameni, prin împlinirea cultului morților, prin hrănirea și ocrotirea animalelor și paserilor. Lupta împotriva patimilor rele și pentru însușirea virtuților morale se bucură de o atenție specială în viața brahmanilor. Opera aceasta, care nu se face fără concursul învățătorilor și al părinților spirituali — în chip deosebit respectați — este de cea mai mare însemnătate pentru brahman. Viața bunului brahman se împarte în patru stări sau trepte: starea de ucenic, petrecută în studiul cărților sfinte, care ține 12 ani; starea de gospodar, de care se ține căsătoria, nașterea și creșterea copiilor; starea de anahoret, pe care o trăește retras în singurătatea pădurii, pentru a se îndeletnici cu ascetismul, cetirea

^{*} Dintre toate mijloacele de purificare, cetirea Vedei este cel mai eficace. „Brahmanul care știe Rig-Veda întreagă — spune Legea lui Manu — nu se pătează de nicio crimă, chiar dacă ar ucide pe toți locuitorii celor trei lumi și ar primi alimente dela omul cel mai de jos” (XI, 261).

Criteriile generale după care se decide transmigrarea sunt bunătatea, patima și întunecimea. „Semnul distinctiv al bunătății e știința, al întunecimii e neștiința, al patimii e dorința pătimașă și ura...”

„Sufletele înzestrate cu însușirea bunătății se fac părtașe ale firii dumnezeiești, cele stăpânite de patimă au soarta oamenilor, cele confundate în întunecime sunt coborâte în starea de animale” (Legea lui Manu XII, 26 și 40).

Vedelor și stingerea dorințelor; și la bătrânețe starea de ascet cerșetor, când singura lui preocupare este meditația prioasă.^{*} Deci trei din patru părți din viața brahmanului sunt dedicate desăvârșirii spirituale. Întâlnim în brahmanism foarte apreciate aproape toate virtuțile morale care pot împodobi viața unui om; ca: iubirea de adevăr, castitatea, răbdarea, bună-tatea, blândețea, cumpătarea, abstenența, ș. a. Sunt bunuri morale care constituie zestrea spirituală a omenirii întregi.^{*}

Cultul brahman constă din rugăciuni dimineața și seara, la mâncare, la intrarea și ieșirea din casă, la strănutat și scuipat, etc.; apoi din oferande alimentare (orez, lapte, unt, grăsimi, beuturi), din sacrificii de animale (sacrificiul țapului și a calului, cultul vacii, etc.), din numeroase ceremonii superstițioase, curioase și foarte complicate, din cultul morților și, evident, al zeilor. Toate acestea, împlinite cu exactitate, au efect sigur. În acest caz, nici zeii nu le pot înlătura eficacitatea și scopul suprem, care e mântuirea din

^{*} „Omul care a trecut dela o treaptă la alta (ucenic, gospodar, anahoret și cerșetor), care a adus focului jertfele prescrise care și-a stăpânit întotdeauna organele, care s'a oboșit când milostenie și aducând sacrificii, decât se consacră pielăși: ascetice, aiange după moarte la cea mai mare fericire” (Legea lui Manu VI, 34).

^{*} Pentru exemplific re, căm câteva texte din Legea lui Manu (trad. prof. I. Mihăilescu):

„Resignarea, răsplătirea răului cu bine, cumpătarea, cinstea, curăția, înfrânarea simțurilor, cunoașterea terec legilor, a sufletului suprem, iubirea de adevăr și ferirea de mânie, sunt cele zece virtuți din care constă datoriia” (VI, 92).

„Cmul este născut singur, moare singur, primește singur recompensa faptelor bune și tot singur și pedeapsa faptelor rele” (IV, 240).

„Tot ce atârână de altul, pricinuește durere, tot ce atârână de sine aduce plăcere. Să știe omul că aceasta este pe scurt rațiunea plăcerii și a durerii. Să săvârșescă orice acțiune care pricinuește launtric celui care o face mulțumire plăcută, și să se abțină de ea care produce efectul contrar” (IV, 160-161).

„Lacrime atrase spiritele, supărarea pe vrăjmași, minciuna pe câini...” (III, 230).

„...măinile pătate de sânge nu se pot curăți prin sânge” (III, 132).

„Mulți suverani au pierit cu toate avuțiile lor din cauza purtării rele, în vreme ce pustnicii au dobândit împărății prin înțelepciunea și umilința lor” (VII, 46).

„Văncătarec, jocul la noroc, somnul peste zi, bărfirea, femeile, beția, cântul, dansul, muzica și călătorii nefolositoare, sunt cele zece feluri de rele care se nasc din iubirea de plăceri”.

„Grabe de a da pe față răul, sila, facerea de rău în ascuns, invidia, calomnia, răpircă bunurilor altuia (furtul), insulta, Iovirea, fac șirul celor ori pe rele care provin din mânie”.

„Să se silească (omul) mai ales a-și în țaga dorința neînfrănată, pe care toți înțelepții o socotesc ca originea acestor rele, căci din ea izvorăsc amândouă felurile de rele”.

„Punând alături răutatea și moartea, răutatea este lucru mai groznic, căci omul rău cade în cele mai adânci regiuni ale infernului. După moarte omul fără răutate se duce în cer” (VII, 47, 48, 49 și 53).

„Dreptatea lovește când este jignită, epără când este ocrotită...” (VIII, 15).

„Prin via, omul ajunge în lumile cerești, prin nepot obține nemurirea, prin strănepot se înalță în locuința soarelui” (IX, 137).

„Niciun om să nu aibe legături cu păcătoșii care nu și-au făcut pocăința, dar după ce și-au ispășit greșala, să nu le facă imputări” (XI, 189).

„Câtă părere de rău simte cineva pentru o faptă a sa rea, de atâta greutate din ceea faptă rea se descarcă trupul” (XI, 229).

mrejile lumii și contopirea cu eternul și atotputernicul Brahma, sânul de mamă al ființei fără ochi, fără urechi, fără mâini și fără picioare.

Neobrahmanismul sau *hinduismul* este o reformă a brahmanismului, întâmplată sub presiunea mișcării budhiste prin veacul al 5-lea a. Hr. El constituie religia actuală a Indiei, care numără peste 200 milioane de aderenți. Hinduismul este o întoarcere la religia vedică și o îndreptare a ei spre popor. Brahmanismul era o religie pentru asceți, lipsită de cult public și neadmisă pentru popor. Hinduismul reprezintă o atenuare a rigorismului ascetic, o continuare a castelor, acum înmulțite la 70 și în bună parte o decădere și dela vedism și dela brahmanism. Deși acum se zidesc temple, religia se amestecă și alterează prin superstițiile poporului. Politeismul este în floare. Divinitatea supremă este sufletul lumii și lumea este evoluția ei. Puterea acestei divinități se manifestă în producerea, conservarea și nimicirea lumii. Astfel, aceeași divinitate se manifestă în trei forme și atribuțiuni succesive: Brahma, Vișnu și Șiva. Brahma e creatorul, Vișnu pronietorul, Șiva ditrugătorul lumii. Treimea acestor zeități (trimurti) formează pe Parabrahma, divinitatea supremă, reprezentată printr'un corp omenesc cu trei capete și trei perechi de mâini. Fiecare dintre acești zei își are adoratorii săi și cortegiul său de zei, genii, spirite, din care nu lipsesc soția și copiii. Brahma e adorat mai mult de către preoți și de credincioși din clasa cultă. Soția sa Saravasti, zeița științei, muzice i, și în genere a culturii. Vișnu este zeul mântuitor, care s'a întrupat de zece ori (sub forma de pește, broască țestoasă, mistreț, pitic etc.) ca să izbăvească lumea de mizerii. Soția lui e Laxmi, zeița frumuseții. Șiva e zeul distrugerii, care locuiește în zăpezile veșnice ale muntelui Himalaia și are — după unii — o mie de capete, o mie de ochi, o mie de mâini și o mie de picioare. În statui e reprezentat cu trei ochi, dintre care unul e în frunte. Soția lui Șiva e negresa Kali sau Durga, zeița distrugerii, îngrozitoare și ea, ca și soțul ei, reprezentată cu părul vâlvoi, cu limba scoasă, cu dinții rânjiți, cu mâinile pline de sânge și cu un colan de craniu în jurul gâtului. Fiii acestei familii de zei sunt Ganeșa, zeul înțelepciunii, înfățișat cu cap de elefant, și Karitkeia, zeul războiului, înfățișat când cu un cap când cu șapte capete, călare pe păun. Pe lângă aceste zeități, mai sunt și altele: Indra zeul cerului, Mitra zeul soarelui, și cu deosebire cea mai însemnată reincarnare a lui Vișnu, Krișna, un erou național divinizat, al cărui viață legendară prezintă unele asemănări cu viața Mântuitorului, ca de pildă: numele Hristos — Krișna și viața lui: Krișna este dintr'o viță împărătească și se naște dintr'o mamă divină; corul îngerilor cântă la nașterea lui; e urmărit și scapă; crește printre păstori și face minuni; luptă cu răul, sfarmă capul șarpelui (sim-

bolul răului) și moare împuns de săgeata unui vânător. Asemănările acestea, unele sunt greșite, ca de ex. numele, deoarece Hristos înseamnă unsul iar Krișna întunerecul; iar altele sunt ușor de înțeles, dacă avem în vedere că legenda și mai ales cultul lui Krișna apare abia prin veacul al 5-lea d. Hr. adică după un interval de timp suficient cât trebuia ca viața lui Iisus să apară în India sub forma unei legende.*

Cultul și morala hinduismului reprezintă de asemenea o degradare față de vedism și brahmanism. Deodată cu zeii căsătoriți, apar monstruoșități și imoralități revoltătoare: suicidul văduvelor pe mormintele soților, sacrificiile de oameni, orgiile și bacanalele care însoțeau sărbătorile din jurul idolilor Krișna, Șiva și Kali, superstițiile și corupția, îngroparea de vii a leproșilor, uciderea copilelor mici, strivirea sub carul lui Vișnu, și alte practici grozave, care au determinat — în timpurile mai noi — guvernul englez să le interzică, iar pe unii vizionari să inițieze o nouă reformă a hinduismului, care are la temelie teismul (crența într'o Ființă divină cu existență impersonală, panteistă), viața veșnică fără metempsihoză, desființarea idolatriei și libertatea religioasă. Reforma aceasta a dat naștere la secte numeroase, care numai în sânul hinduismului numără vreo zece milioane de membri.

* Viața și învățătura lui Krișna este descrisă în poema sfântă *Mahabharata*, din care, partea cea mai frumoasă o reprezintă *Bhagavad-gita*, tradusă în limba română de Păr I Mihălcescu. Nu putem rezista să nu prezentăm aci din cuprinsul ei câteva precepte, perle de gândire și literatură indiană:

„Să știi că cel ce a făcut lumea este veșnic. Nimeni nu poate nimici veșnicia“.

„Trupurile sunt vremelnice, iar cel ce însuflețește trupul e veșnic, netrecător și nemăsurat; de aceea luptă-te, o Barata“.

„Cel care socotește că cineva ucide, ca și cel care socotește că cineva poate fi ucis, nu cunoaște adevărul: nimeni nu ucide nici nu poate ucide“.

„Precum un om își leapădă hainele vechi și îmbracă altele nouă, tot așa leapădă sufletul trupul cel vechiu și îmbracă altul nou“.

„Sabia nu rănaște sufletul, focul nu-l arde, apa nu-l înneacă, vântul nu-l usucă“ (I 16, 17, 18, 19, 22, 23).

„Cine își întoarce simțurile dela lucrurile din afară, cum își strânge broasca țestoasă mădulele sub țeastă, acela are cunoștință statornică“.

„Cine dimpotrivă se gândește la plăcerile simțurilor, își va simți inima atrasă de ele. Din această atracțiune se naște pofta, iar din poftă patima“.

„Din patimă se naște orbirea minții, din orbirea minții tulburarea memoriei, din tulburarea memoriei pierderea conștiinței, iar când se pierde conștiința și omul e pierdut“ (I, 58, 62-63).

„Lucrează și tu, ca să fii un indemn pentru alții la împlinirea datoriei, căci ce face omul cel mai sus pus, aceea fac și ceilalți oameni și de ce se conduce el, de aceea să se conducă și mulțimea“ (III, 20-21).

„Simțurile sunt bune, mai bună decât simțurile este însă inima, mai bună decât inima este mintea și mai bun decât mintea e sufletul“ (III, 42).

„Ceea ce se chiamă renunțare, este adevărata sfințenie, căci nimeni nu se poate numi sfânt... dacă nu renunță la dorințele sale“ (VI, 2).

„Cum luminează soarele toată lumea, așa luminează spiritul materia...“ (XIII, 33).

„Cine cinstește pe zei, se duce la zei; cine cinstește pe strămoși, se duce la strămoși; cine cinstește pe demoni, se duce la demoni; cine mă cinstește pe mine, vine la mine“ (la Krișna) (IX, 25).

Din expunerea sumară pe care am făcut-o asupra brahmanismului vechiu și nou, concluzia care ni se impune este clară: între creștinism și brahmanism, dacă se pot face asemănări și apropieri în privința normelor conduitei morale — care au devenit un bun comun al experienței și filosofiei umane — în privința concepției despre Dumnezeu, lume și om, ele sunt excluse. Brahmanismul e când politeist, când panteist, când naturalist, când toate deodată, supra-puse; creștinismul e monoteist. Brahmanismul e plin de idolatrie și mitologie; creștinismul este religia spiritului și adevărului revelat la lumina istoriei. Concepția politeistă și panteistă permite o mulțime de forme de viață religioasă, însoțite de nenumărate supersiții și rituri care se desfășură „între cel mai abstract idealism și cel mai cras materialism“ (I. Goron); creștinismul se întemeiază pe învățăături, dogme și canoane, care-i păstrează unitatea și spiritualitatea de aproape două milenii. Brahmanismul e imprecis și vag, „religia fantaziei“ (Hegel); creștinismul e luminos și bine definit. Trîmurti nu are nimic cu trinitatea creștină. Treimea brahmană e succesivă și alternativă, — între cei 33 zei ai Vedelor și 3339 zei pe care îi amintește un imn brahman; cea creștină e unitară: unimea în treime și treimea în unime. Întrupările brahmane (avatarele) sub forma peștilor, leilor sau altor animale, se vede de departe că nu pot fi asemănate cu întruparea lui Iisus Hristos. Panteonul brahman e o colecție de monștri: figuri diforme, cu mai multe capete, cu mai multe brate, cu neputință de asemănat cu capodoperile din bisericile și pinacotecile creștine. În brahmanism cultul variază între asceza cea mai severă și practicile cele mai desfrânate, degradante, imorale și revoltătoare. Brahmanismul e umbrit de nuanța unui pesimism iremediabil; * creștinismul e optimist; propagă bucuria de a trăi viața în plinătatea și veșnicia ei: „Bucurați-vă și vă veseliți, — zice Domnul — ca plata voastră multă este în ceruri“ (Mt. 5, 12). Brahmanismul a întreținut distanțele dintre caste și concepția despre „decastata“ paria. În felul acesta a încremenit vreme îndelungată progresul moral, social și cultural, și în același timp a verificat veșnicul adevăr că „unde lipsește personalitatea lui Dumnezeu, acolo și personalitatea omenească își pierde valoarea“ (V. Găina). Creștinismul este, dimpotrivă, religia fraternității, a iubirii universale și a purității morale; imbold permanent spre un progres cultural neîncetat și nelimitat.

Are și brahmanismul imne frumoase și precepte morale valabile, pe care nu am ezitat să le relevăm, dar erorile din doctrină și practicile din cult îl lasă cu totul în urmă și inferior creștinismului.

* Bhagavad-Gita: „Toate bucuriile, care răsar din atinerea cu lumea, sunt un izvor de suferință și au început să lărsiț... Înțeleptul nu se bucură de ele“ (V, 22).

Cărți

Prot. Dr. Petru Rezuș: INTRODUCERE IN TEOLOGIA DOGMATICĂ. Caransebeș 1946, 34 pag.

Avem în față o fascicolă în care sunt rezumate problemele introductive ale Dogmaticii creștine ortodoxe. Ea face parte dintr'o lucrare de Dogmatică întreagă, în trei volume, gata mai de mult, dar în lipsa fondurilor necesare, e condamnată să mai aștepte, deși tipărirea unei astfel de lucrări este de mult necesară.

Să sperăm că deodată cu încheierea păcii vor veni și timpurile prielnice unor lucrări de sinteză, fără de care nu se poate face nici știința temeinică, nici educație adevărată.

*

ANUARUL ACADEMIEI TEOLOGICE „ANDREIANE“ DIN SIBIU, 1945—1946. Publicat de Dr. D. Stăniloae, rector. Tip. Arhidiecezana, 84 pag.

Cuprinde, pe lângă datele statistice, două studii remarcabile, datorite prof. Dr. Gr. T. Marcu, despre „O știință nouă: Istoria vremurilor neotestamentare“ și Dr. Em. Vasilescu, despre „Valoarea argumentelor raționale pentru dovedirea existenței lui Dumnezeu“.

Studiul Noului Testament se face astăzi prin Exegeza, Ermineutică, Introducerea în Noul Testament. Istoria limbii originale a Noului Testament, Gramatica limbii originale a Noului Testament și Teologia Noului Testament. La aceste studii, păr. prof. Gr. Marcu mai adaugă una, care să descongese Exegeza: *Istoria vremurilor neotestamentare*. Știința aceasta ar avea menirea să studieze comparativ iudaismul, elenismul și creștinismul; stările religioase, morale și culturale dela Alexandru cel Mare până la dărâmarea Ierusalimului; epoca elenistică din punct de vedere politic, social, administrativ, religios și cultural.

Păr. prof. Em. Vasilescu se ocupă de „Valoarea argumentelor raționale pentru dovedirea existenței lui Dumnezeu“; de critica ce li se face și de îndreptățirea lor în lumina credinței și experienței ortodoxe. Oricum ar fi ele judecate, folosul lor este incontestabil. Lipsa lor ar constitui un gol foarte greu de umplut. Modificări li se pot aduce, valoarea lor însă rămâne.

Studiul e extras și în broșură aparte.

*

Dr. Emilian Vasilescu: NOUA ȘTIINȚĂ ȘI SPIRITUALISMUL CREȘTIN. Sibiu 1946, pag. 25.

E cel mai nou studiu, pe care îl publică distinsul profesor de Apologetică și Sociologie creștină dela Academia „Andreiana“ din Sibiu. În

cuprinsul lui se ocupă de raportul dintre știință și religie, cu referire la ultimele date prin care știința de astăzi se armonizează cu spiritualismul creștin.

D. Beleneș: CELE TREI VIRTUȚI. Credința, nădejdea, iubirea. Piesă în trei acte. Diecezana Arad. 1946, pag. 30.

Frația misionară „Propoveduirea sfintei Cruci“, condusa cu atâta zel misionar de către părintele Dr. Toma Gherasimescu, a editat broșura Nr. 2 din „Biblioteca Școlii de Duminecă“.

Piesa „Cele trei virtuți“ arată, prin contrast cu viața oamenilor păgâniți, frumusețea vieții creștine, trăită în credință, speranță și iubire.

O recomandăm cititorilor cu toată căldura. F.

Informațiuni

Cercul misionar eparhial a ținut ședința de pregătire a misiunilor anuale, Joi în 18 I. c. La ședința a participat un număr de doisprezece preoți, de față fiind și P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei.

S'a alcătuit programul misiunilor religioase dela 6, 15 August și 14 Septembrie, designându-se subiectele pentru predici și numele preoților ce le vor ține. S'a discutat apoi în legătură cu „Oastea Domnului“ și propaganda misionară a școlii de Duminecă; despre colportajul misionar și despre retragerile spirituale la sf. Mănăstire.

Cercul a ascultat apoi lectura proiectului de „Statut pentru misionarismul din Eparhia Aradului“, prezentat de P. Sf. Sa Părintele Episcop, împreună cu sugestiile I. P. C. Sale Păr. Fl. Codreanu. S'a designat o comisie dintre membrii Cercului care să studieze și să unifice aceste propuneri. (L.)

= Sărbătorirea unui septuagenar învățător la Chișineu-Criș. Duminecă 7 Iulie a. c. a avut loc la Chișineu-Criș, cu ocazia sărbătoririi zilei cooperăției internaționale, o spontană și frumoasă sărbătorire a unui distins învățător confesional pensionat și deputat eparhial, Dimitrie Boariu, ca împlinind 40 de ani de activitate cooperatistă.

La această sărbătorire au luat parte toți intelectualii precum și numeroși țărani din Chișineu-Criș și Nădab, foști elevi de ai sărbătoritului.

Dimineața iau parte cu toții la Sf. Liturghie, iar după terminarea slujbei divine, se trece în sala mare a „Casinei Române“, unde se desfășoară programul serbării în fața unei numeroase asistențe. Afară de localnici, au luat parte și delegați ai cooperativelor sătești din plasă, precum și reprezentanți ai cooperăției centrale și regionale.

Programul se începe cu imnul regal, după care urmează conferința d-lui învăț. Croitoru, despre cooperăție. Se succed apoi la cuvânt d-nii: Insp. gral. pens. prof. Nicolaescu, președ. Federalei Zorile, I. Lascu, subinsp. șc. Gh. Ruja, Prot. P. Marșieu și Pr. M. Sfetcu, evidențiind cu toții prodigioasa activitate a bătrânului dascăl desfășurată pe trei țărâmurii: bisericesc, școlar și cooperatist.

Pe țărâm bisericesc a luat parte la tot sbuciumul vieții noastre religioase, susținând cu multă căldură interesele Bisericii, atât înainte cât și după primul războiu mondial. Ca membru activ în comitetul bisericesc, s'a făcut pildă vie tuturoara nu numai cu cuvântul, ci mai ales cu fapta, prin participarea regulată la sf. slujbe și împărtășirea cu cinstitul trup și sânge al Mântuitorului în timpul posturilor de peste an. Ca drept răsplată pentru această înaltă mărturie a dragostei cu care a îmbrățișat sf. noastră Biserică, Dumnezeu i-a hărăzit un loc de deputat în Adunarea Eparhială, loc ce-l deține și azi cu multă demnitate.

Pe țărâm școlar, și-a desăvârșit „apostolatul“ prin justa apreciere a meritelor sale, prin ridicarea din partea celor în drept, la rangul de revizor școlar.

Pe țărâm cooperatist, a fost inițiatorul înființării Federalei Zorile din Arad, a coop. Stăruința și a Băncii Populare din Chișineu-Criș pe care le conduce și azi.

Programul a fost încadrat prin frumoase cântece românești executate impecabil de strălucitul cor al intelectualilor „Lyra“ din Chișineu-Criș, condus de dl. subinsp Gh. Ruja, care a dat și răspunsurile la sf. Liturghie.

După terminarea programului festiv din sala Casinei, se trece în grădina aceluiaș local, unde se servește o masă tuturor participanților.

Această sărbătoare a luat sfârșit într'un spirit de înaltă solidaritate și înfrățire. Cor.

Nr. 2757-1.43.

Concurs

Pentru îndeplinirea parohiei *Socodor III*, protopopiatul Chișineu-Criș, se publică concurs cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în organul oficial „Biserică și Școala“.

V E N I T E :

1. Sesiunea parohială, 31 iug. cad. pământ arător. tate 215b
 2. Casa și grădina parohială.
 3. Stolele și birul legal.
 4. Salarul dela Stat.
- Parohia este de clasa primă.

Preotul numit va plăti toate impozitele după beneficiul său.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta, în termenul concursului, Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad.

Din ședința Consiliului parohial al parohiei Socodor, dela 26 Mai 1946.

Aprobat în ședința Consiliului Eparhial dela 2 Iulie 1946.

† ANDREI, Traian Cibian,
2-3 Episcop. consilier ref. eparhial.

Nr. 2819—1946

Pentru îndeplinirea parohiei *Seleuș II*, protopopiatul Ineu, devenită vacantă prin transferarea preotului titular la altă parohie, se publică concurs din oficiu, cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

V E N I T E :

1. Sesiunea parohială și dreptul de pășunat.
2. Casa și grădina parohială.
3. Stolele și birul legal.
4. Salarul de Stat.

Parohia este de clasa *primă*.

Preotul numit va plăti toate impozitele după beneficiul său.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta, în termenul concursului, Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 2 Iulie 1946.

† ANDREI, Traian Cibian,
2-3 Episcop. Cons. ref. eparhial.

Nr. 390/1946

Pentru îndeplinirea postului de *protopresbiter al tractului Radna și paroh la parohia Radna I*, se publică concurs cu termen de 45 de zile, dela I publicare, în organul oficial „Biserica și Școala”.

Venitele împreună cu aceste posturi sunt:

I. Dela parohie

1. Sesiunea parohială de 32 jug. 1154 st. p., teren arabil în pusta Utviniș.
2. Salarul dela stat.
3. Birul legal.
4. Stolele legale.
5. Competința de lemne din pădurea urbarială

II Dela protopopiat

1. Retribuția dela stat și ajutorul dela Consiliul Eparhial.

1. Birul protopopesic legal.

Alesul va plăti toate impozitele după beneficiul său.

Reflectanții la acest post vor înainta cererile de concurs, în termenul indicat, Consiliului eparhial din Arad, însoțite de documentele necesare, prescrise în §ul 53 din Statutul Organic și prin concluzul Congresului Național Bisericesc Nr. 111—1888 și anume: Să dovedească calificațiunea cerută pentru parohii de clasa primă, diploma de bacalaureat de liceu și dovadă că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc și s'au distins prin zel și capacitate pe teren bisericesc și cultural.

Arad din ședința Consiliului Eparhial în secțiunii unite dela 5 Februarie 1946. 3-4

† ANDREI, Traian Cibian,
Episcop, consilier ref. eparhia

Comunicat

Nr. 2820—1946

Consiliul Eparhial, în ședința dela 2 Iulie 1946, luând în deliberare cererea preoților deficienți, avizați a-și cere *preoți ajutători temporari*, cu drept de succesiune, precum și raportul dintre preoți și preoții ajutători, a stabilit următoarele norme generale:

1. Pe lângă preoții ajunși în stare de deficiență, se pot institui preoți ajutători, pe timp determinat, după aprobarea dată de Consiliul Eparhial, din caz în caz.

2. Preoții care au sau vor primi în viitor preoți ajutători, își vor cere pensionarea sau vor fi pensionați din oficiu „la limita de pensie” prevăzută în legea generală de pensii.

3. Preoții vor avea ca beneficiu salarul dela Stat și jumătate din sesiunea parohială; iar preotul ajutător jumătate din sesiunea parohială și toate venitele parohiale, stola și birul legal, competența de lemne și alte eventuale venituri.

Asupra folosinței casei parohiale și a grădinei, Consiliul Eparhial se va pronunța din caz în caz.

Preoți cari au preoți ajutători, și au ajuns limita de pensie, își vor cere pensionarea pe data de 1 Octomvrie 1946, având a înainta cererea de pensionare, dimpreună cu actele necesare, până la data de 1 August 1946.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 2 Iulie 1946.

† ANDREI, Traian Cibian,
Episcop, cons. ref. eparhia